

ELS POBLES

Situat al massís dels Ports. Nucli antic amb cases de pedra. Destaca la plaça de l'Església, amb l'edifici renaixentista de la casa consistorial (1584) i el temple parroquial (1693). Al terme, hi ha tolls d'aigües cristal·lines aptes per al bany i destacats paratges naturals. Arbres monumentals Pimpoll i Pi Ramut, de 27 i 31 metres d'alçada, respectivament. Via Verda. Centre d'interpretació de la mel.

Destacat nucli històric medieval porticat (Vila Closa) on s'hi troben arcs i porxades gòtiques dels segles XIII, XIV i XV. L'església de Sant Miquel és un interessant edifici d'estil neoclàssic i barroc, de grans proporcions, construïda per Francesc Melet el segle XVIII. Capella de la Mare de Déu del Portal del segle XVII. Important centre productor de vi. Centre d'interpretació de la Batalla de l'Ebre: Hospitals de sang.

Entre els edificis d'interès destaca l'església renaixentista de Sant Blai, de principi del segle XVII. Ermita barroca de Sant Josep, situada dalt d'un petit turó amb vistes a la Via Verda i les serres del voltant. Casa Paladella és un habitatge senyorial de final del segle XVII. Estació de la Via Verda situada vora del nucli urbà.

Destaca el paratge de la ribera del riu Algars, a tocar de les cases del nucli urbà. L'església parroquial de Santa Magdalena (es va començar a construir al s. XIII) és l'edifici més destacat de la població. Dins del seu terme, no gaire lluny del poble, hi ha el nucli d'Almudéfer, on encara es poden veure els vestigis del castell. Al costat es troba l'església de Santa Anna, d'estil romànic de transició al gòtic. A prop del poble es troba la Gessera, edifici preiber amb usos de fortificació (600 a 550 ac) i de culte (550 a 400 ac).

Al Poble Vell destruït durant la Guerra Civil, hi ha l'església barroca de Sant Pere (s. XVII) i l'exposició d'art a l'aire lliure l'Abecedari de la llibertat. Al poble nou, es pot visitar el Centre d'interpretació 115 Dies, dedicat a la Batalla de l'Ebre. A la part nord-oest de Corbera, la capella del Calvari, i als peus de la serra de Cavalls, l'ermita de Santa Madrona (s. XVIII).

El centre històric, amb carrers estrets i costeruts, conserva cases antigues de pedra amb porxos. Església de Sant Andreu, iniciada al segle XVII, amb interior renaixentista i façana principal d'estil barroc del s. XVIII. Al punt més elevat del poble, la capella renaixentista de la Mare de Déu de la Misericòrdia. Al terme, l'ermita de Sant Francesc (s. XVII-XVIII) i l'ermita de Sant Bartomeu (s. XIII). A tot el municipi destaquen les construccions rurals de pedra seca. Centre d'interpretació de la Batalla de l'Ebre: Internacionals a l'Ebre.

Capital comarcal. Església de l'Assumpció, amb una destacada portalada romànica. Carrer de Miravet, amb notables palaus i cases pairals. Palau del Castellà (s. XIII i XIV, reformat al s. XVII). Celler modernista monumental, obra de Cèsar Martinell (1919). Centre d'Estudis de la Batalla de l'Ebre (CEBE). Al terme destaquen el jaciment arqueològic del Coll del Moro i, sobretot, el paratge termal de la Fontcalda.

Nucli medieval. Casa consistorial (renaixentista) i temple gòtic a la plaça de l'Església. Casa del Delme (renaixentista). A l'antic hospital el Centre Picasso mostra la producció de l'artista feta a Horta (1898 i 1909). Ecomuseu dels Ports. Convent de la Mare de Déu dels Àngels, construcció dels templers als peus de la muntanya de Santa Bàrbara. Olivera mil·lenària lo Parot. Pi de Balija. Roques de Benet (1007 m). Via Verda. Mas de Burot, exemple de l'arquitectura tradicional dels Ports.

Celler Cooperatiu modernista, monumental obra de Cèsar Martinell (1918), amb estructura d'arcs el·líptics de diafragma. A la façana, fris ceràmic de 45 metres de llarg, de Xavier Nogués. Església de Sant Llorenç (s. XVII). A la serra de Pàndols, l'ermita de Santa Magdalena, i el Monument a la Pau, de la Lleva del Biberó, a la cota 705. Via Verda. Centre d'interpretació de la Batalla de l'Ebre: Les veus del front.

Embassament i zona nàutica a l'aiguabarreig dels rius Mataranya i Ebre, on es duen a terme activitats aquàtiques i observació d'aus. Al nucli urbà es conserven diversos porxos i alguns edificis notables (Casa Folqué i Casa l'Eugenio). A l'església de Sant Antoni, segle XVII, destaca el frontó triangular i la capella amb la imatge del patró. A tocar del municipi, l'ermita de Santa Madrona, reconstruïda al segle XX. Punts d'atracció de fauna: la Punta del Duc, la Punta dels Capellans i la Ruta de les Basses.

Església de Sant Bartomeu (s. XVII) d'estil renaixentista i barroc. Exposició permanent de l'obra del pintor local Joan Lahosa Valimaña (1902-1981). Antic forn de pa i destil·leria (s. XVIII). Al terme, hi ha el teix d'Engriüll, arbre mil·lenari de més de 13 m d'alçada, 6 m de base i 4,50 m de tronc. Les muntanyes més altes del terme són el tossal d'Engriüll (1.073 m) i la Mola Grossa (1.045 m). Centre de visitants del Parc Natural dels Ports. Via Verda. És interessant contemplar lo Portal, antiga porta d'entrada al poble.

L'església de Sant Llorenç (segle XVI-XVIII) combina elements gòtics, renaixentistes i barrocs. Al carrer Major destaca l'arquitectura popular de Casa Martell i Casa Coll. Capella de la Mare de Déu de Gràcia, construïda en època templera. El Calvari acull la capella de la Mare de Déu dels Dolors (barroca), i la capella de la Mare de Déu de Montserrat. No gaire lluny, antics safareigs públics, anomenats la Font. Centre d'interpretació de la Batalla de l'Ebre: Soldats a les trinxeres.

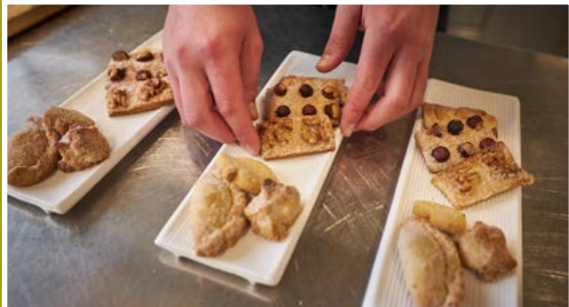
GASTRONOMIA I PRODUCTES DE PROXIMITAT, FET A LA TERRA ALTA

La gastronomia de la Terra Alta es basa en plats elaborats amb productes de proximitat de primera qualitat corder, caça, conill, aviram, porc, hortalisses, bolets, fruita seca, olives, salaons, bacallà, oli, mel, vi, destil·lats... Alguns dels plats destacats són l'espàtlla de corder i totes les elaboracions amb aquesta carn. També són preuades les talladetes de porc i tota la gamma d'embotits que elaboren els carnisseres locals. La rebosteria i els dolços elaborats amb mel i fruita seca són la base de les postres terratines.

Els olis de la denominació d'origen protegida (DOP) Terra Alta s'elaboren bàsicament amb varietat d'oliva empeltre i, en menor grau, amb arbequina, morruda i farga. La Ruta de l'Oli ofereix visites de molins oliers, almàsseres i finques d'oliveres.

Quant al vi, la Terra Alta disposa d'una prestigiosa denominació d'origen que elabora vins d'alta qualitat. La varietat més característica és la garnatxa blanca (un terç de la producció mundial es concentra a la comarca), que produeix un vi excel·lent, identificat amb una contra etiqueta específica. Existeix una àmplia oferta de visites guiades a cellers amb degustació, experiències a finques, restaurants enogastronòmics i activitats enoturístiques.

A la web Fet a la Terra Alta hi trobareu aliments frescos de qualitat elaborats de forma tradicional. Descobriu els productors que mantenen l'essència de la riquesa gastronòmica de casa nostra.

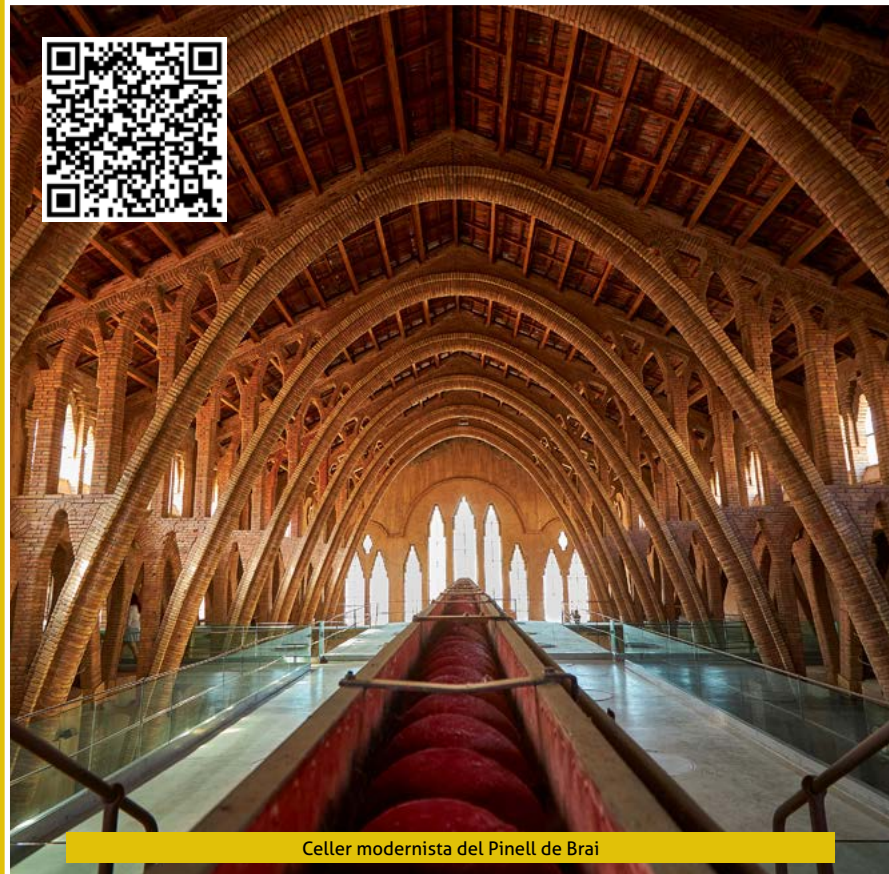

GAUDIR DEL PAISATGE

El paisatge de la Terra Alta no deixa indiferent ningú. La majestuositat del Parc Natural dels Ports, amaga una vegetació esplendorosa i acull notables poblacions de fauna salvatge (cabra hispànica) i de pastura (bous). L'orografia de la zona, tallada per l'aigua, permet la pràctica de diversos esports d'aventura, com l'escalada o el descens de barrancs, i el bany en aigües cristal·lines i fredes en tolls i piscines naturals.

Els cursos dels rius Canaletes i Algars ofereixen punts d'extraordinària bellesa i zones aptes per al bany. És el cas dels salts d'aigua de Sotorres o el Ventador, de les Olles del Baubo o dels Estrets de la Fontcalda, al Canaletes. L'Algars disposa d'amples tolls per a gaudir del bany a l'aire lliure. A la Pobla de Massaluça hi ha la confluència de l'Ebre i el Mataranya, un paisatge agrest, ideal per a la pràctica dels esports nàutics i la pesca.

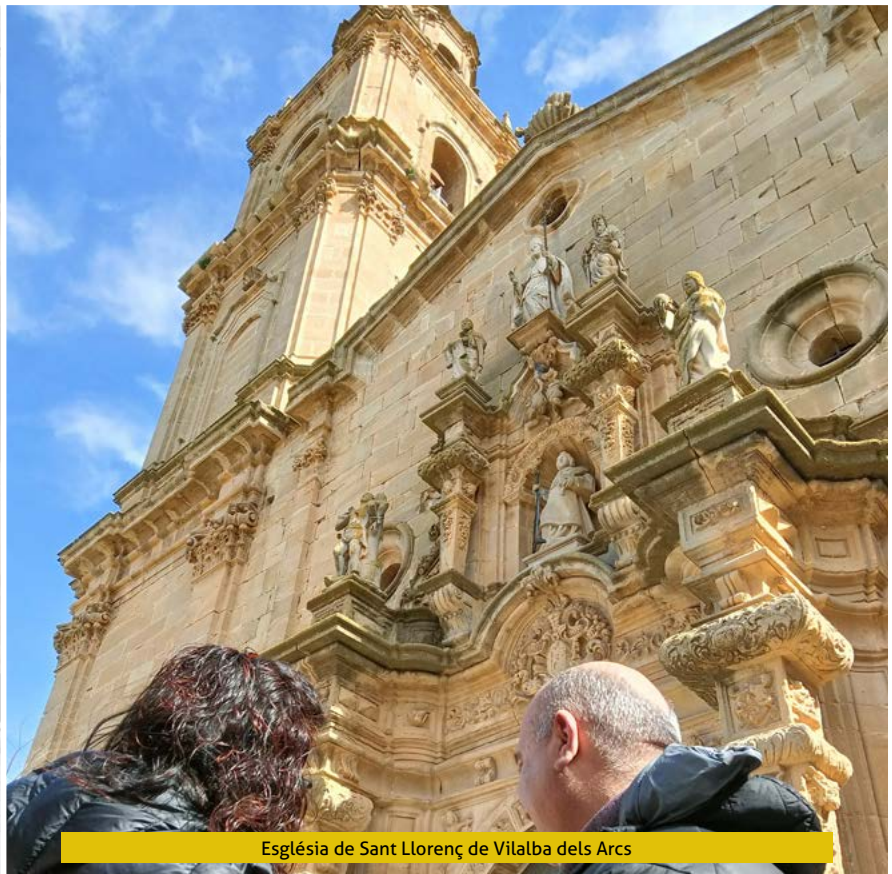
L'abrupta serra de Pàndols acull a la cota 705, el monument a la Pau, erigit pels supervivents de la Lleva del Biberó, amb unes vistes panoràmiques de tota la regió. Cavalls, l'altra serra emblemàtica de la Batalla de l'Ebre, amb cotes de fins a 600 m, ofereix la possibilitat de fer múltiples rutes d'excursions amb sortida des de l'ermita de Santa Madrona (Corbera d'Ebre).

PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

La Terra Alta és una terra de pedra picada, amb edificacions singulars, que constitueixen un patrimoni arquitectònic considerable. Destaquen els nuclis antics de poblacions com Arnes, Batea, la Fatarella, Gandesa, Horta de Sant Joan i Vilalba dels Arcs, amb edificis i conjunts urbanístics monumentals: el convent de Sant Salvador a Horta, l'ajuntament renaixentista d'Arnes o la vila closa de Batea.

Però també és molt significatiu i singular el patrimoni d'arquitectura agrària tradicional, a base de pedra seca. En aquest àmbit destaquen les construccions rurals fetes amb aquesta tècnica als termes de la Fatarella, Vilalba dels Arcs o la Pobla de Massaluça.

Altrament, són molt destacables edificis construïts amb altres materials, com és el cas del maó. Les catedrals del vi del Pinell de Brai i Gandesa, obra arquitectònica de Cèsar Martinell, són dos dels principals exemples de l'arquitectura agrària modernista catalana de principis de segle XX.

Cal esmentar, com a conjunt urbà singular de la comarca, el Poble Vell de Corbera d'Ebre, on destaca l'església de Sant Pere. Es tracta de les ruïnes de l'antic nucli urbà de Corbera, abandonat després dels bombardejos soferts durant la Batalla de l'Ebre. Un indret on, veritablement, les pedres parlen.

Terra Alta, un tast de Patrimoni és una experiència que permet conèixer aspectes relacionats amb la presència de càtars i templers, i altres particularitats dels municipis de Caseres, Corbera d'Ebre, la Fatarella, el Pinell de Brai, Prat de Comte i Vilalba dels Arcs.

FESTES, FIRES I ACTIVITATS LÚDIQUES

Les festes majors són uns dels millors moments per visitar els pobles de la Terra Alta, plenes de tradicions i costums. En sobresurt el ball de la dansada, o jota, a la major part dels municipis. Però a més, es continuen realitzant els actes típics més antics i tradicionals que mantenen viva la identitat dels municipis.

Cal tenir present l'atapeït calendari de fires i certàmens locals que s'hi desenvolupen, molt lligats a la gastronomia i als productes de la terra: festes del vi, de l'oli, de l'aiguardent, de la mel, de l'ametlla, del porc i d'altres, reblen una agenda d'actes lúdics de manera nivell.

GENER

Fires de Reis a Batea 5, 6 i 7 de gener. Sessions de ball al Centre Cultural i Recreatiu Sant Isidre.

Festa de l'Oli nou i el Vi novell a Bot. Se celebra el cap de setmana més proper al 17 de gener, festivat de Sant Antoni. Presentació dels productes de la terra a la Cooperativa, amb degustació de l'oli i el vi de l'any.

Festa de Sant Antoni a Caseres. Cap de setmana més proper al 17 de gener, els carrers s'omplen de fogueres i la gent hi sopa al seu voltant, amb ball i festa tota la nit, també es fa la tradicional subhasta de productes típics.

Festa de Sant Antoni a Gandesa. Recollida de llenya pels diferents carrers de Gandesa per substar, acompanyats pel "Baconet" de Sant Antoni. Benedicció d'animals i cant dels "ditxos" de Sant Antoni. Ballada de la dansada de Gandesa.

Festes de Sant Antoni a la Pobla de Massaluça. A banda dels actes més tradicionals (processó, el ball al casal o l'esmorzar popular), cal destacar el Ball de la Jota a la plaça Major.

FEBRER

Festes de Sant Blai a Bot. Els quintos/es del poble, i els Majorsals i Majorales, ballen la dansada, jota tradicional i popular. També són típiques les curses pedestres.

Festes de Sant Blai a la Fatarella. Es ballen les tradicionals tortades, es reparteix el pamboneit i se subhasta la llenya. S'efectuen curses de rucs i es balla la Jota de la Fatarella.

MARÇ

Festa del Tocino a Caseres. Diumenge abans de diumenge de Rams. Durant tot el dia, el nucli antic s'omple de parades amb productes elaborats amb porc, articles d'artesanía i altres productes de qualitat. Activitats lúdiques.

ABRIL

"La Passió" de Vilalba dels Arcs. El dijous (nit) i el dissabte (tarda) sants, els veïns de Vilalba dels Arcs escenifiquen pels carrers de la població la passió i mort de Jesucrist. Espectacle singular i únic, amb activitats complementàries.

Festes d'abril a Horta de Sant Joan. El darrer cap de setmana del mes. En destaca la processó al convent de Sant Salvador i el concurs de pintura ràpida.

MAIG

Festa de la Mel a Arnes la segona quinzena de maig. Parades artesanals de tota mena, conferències, actuacions musicals tradicionals, degustació de productes típics de la terra.

Festa de Sant Isidre a Batea. La festivat de Sant Isidre se celebra el dissabte més proper al 15 de maig. Se celebra una missa amb ofrena i, a continuació, es balla "la Dansada".

JUNY

PinellART al Pinell de Brai. Fira d'artesans en què destaca, cada any, un ofici artesà vigent i un altre en vies de recuperació, mitjançant un monogràfic de cadascun. Demostracions i exposicions.

JULIOL

Festes Majors de Santa Magdalena a Arnes. El 22 de juliol. Destaquen la processó pels carrers del poble i els espectacles, balls, correbous i correfocs.

Mercat Medieval de Batea el primer cap de setmana de juliol al nucli antic. Mercat de productes artesanals i sorteig del Carro del Fato (productes alimentaris). Espectacles d'animació de carrer.

AGOST

Festes Majors

Batea. Se celebren el primer cap de setmana d'agost; hi destaca la Festa del Vi, amb mostra de vins de la DO Terra Alta, els balls i el correfoc de fi de festa.

Caseres. Properes al 20 d'agost, amb processons, sardanes, jocs i balls populars.

Corbera d'Ebre. Cap al 15 d'agost amb música, cercaviles, gimcanes i altres.

La Fatarella. El primer cap de setmana d'agost. Concerts, havaneres, sardanes, ball de la jota, carreres de rucs, balls i festes de la mainada i de la gent gran.

El Pinell de Brai. Al voltant del 10 d'agost. En destaca el ball de la jota, les curses pedestres, els correfocs i balls populars.

Prat de Comte. Cap al 24 d'agost. En destaca la cursa del gresol que consisteix a córrer amb un llum d'oli penjat de l'entreuic. Cercaviles, balls i actes populars.

Vilalba dels Arcs. Al voltant del 10 d'agost. Cercaviles, concerts, balls, nit jove i curses tradicionals.

Festes d'estiu

Bot. Al voltant del 15 d'agost. Es duen a terme actes populars diversos.

La Pobla de Massaluça. Al voltant del 15 d'agost. Activitats infantils, àpats populars i espectacles per a grans i menuts.

Festival de Cinema de la Terra Alta. La primera quinzena d'agost promou a Bot i a la Terra Alta, la descoberta, la projecció i la divulgació de llargmetratges de diversa temàtica i gèneres. El darrer cap de setmana del Festival hi ha el concurs de curmetratges.

Festa de l'Ametlla a la Pobla de Massaluça. Mercat artesanal, exposicions artístiques, tallers i actuacions musicals. Dinar degustació amb productes basats en la cuina de l'ametlla.

SETEMBRE

Festes Majors

Gandesa. El primer cap de setmana de setembre. Desfilada de carrosses, ball de la dansada, plega (cercavila on es recullen donacions de la gent del poble), còssos (curses) i balls populars.

Horta de Sant Joan. Del 8 a l'11 de setembre. Campionats, balls d'orquestra, bous i música, entre moltes altres activitats festives.

Festa de la Mare de Déu de la Misericòrdia a la Fatarella. Cant de l'Aurora, i ballada de la jota de la Fatarella.

Festa de la Verema a Corbera d'Ebre. Darrer cap de setmana del mes. Es reviu la tradició de l'elaboració més artesanal del vi. En el marc de la jornada es pot fer tast de vins, misteles o vins rancis d'elaboració artesanal. Aleshores es preparen productes de rebosteria casolana.

OCTUBRE

Dolça tardor a Horta de Sant Joan. El primer diumenge d'octubre. Mostra d'elements artesanals i demostració d'oficis antics. Parades de productes agroalimentaris on destaca el "mostillo" (postres fetes amb farina, most i fruits secs).

Festa de l'Aiguardent a Prat de Comte. Al voltant del 12 d'octubre. En destaquen: tallers i demostracions de destil·lació d'aiguardent, de cuina o de cosmètica natural, venda i exposició d'alambins; concursos, exposicions, ballada de coques, venda de pastes fetes al forn de llenya, artesanía, música, cultura i tradició.

Casament Reial a Gandesa. Tercer cap de setmana d'octubre. Recreació teatralitzada del casament reial entre l'infant Jaume de Catalunya i Aragó, i la princesa Leonor de Castella, el 1319. La representació es fa al nucli antic. Mercat de productes de proximitat.

NOVEMBRE

Festa del Vi de Gandesa. Primer diumenge de novembre. Inclou una exposició de bona part dels vins produïts a la denominació d'origen Terra Alta. Nit de les Garnatxes Blanques i Aplec de la Clotxa.

DESEMBRE

Festa del Mondongo a Bot. A principis de desembre. Exhibició artesana del mondongo i venda de productes artesanals.

Festa de l'Oli a la Fatarella. Cap de setmana del pont de la Puríssima. Degustació d'oli novell, esmorzar popular amb la tradicional Clotxa, i mostra de productes locals i artesanals.

Benvinguts a la Terra Alta un paradís rural per descobrir

Benvinguts a una terra eegresta i viui, intacta encara per a la poesia i el misteri: una terra màgica, font d'inspiració per a qualsevol ànima inquietax; un lloc on els estels essembla que es puguin tocar amb la punta dels dits». Amb aquestes paraules, escriptors com Joan Perucho o David Martí han definit la comarca de la Terra Alta, el «país fantàstic» on Picasso ho va aprendre tot i bressola el cubisme.

Fantasia, màgia, misteri, inspiració... Paraules evocadores per a definir una de les comarques més extremes del país, situada lluny de la fressa urbana, a la llinda amb l'Aragó, encanionada entre l'Ebre i els Ports.

Terra estremida, marcada a foc a les serres de Cavalls i Pàndols durant aquells maleïts 115 dies de 1938; però també terra ufana, plana i generosa, fecunda i àmplia, on s'enjoreja perrot el pàmpol de la garnatxa i el grifo de l'empeltre.

El vi i l'oli no només marquen el paisatge de la Terra Alta, també impregnen l'arquitectura modernista dels cellers, el cultiu humit de les almàsseres quan arriba el fred, l'ardor de les brases que amorosenen la clotxa, els vapors de l'alambí que destil·la l'aiguardent...

Un país fantàstic i generós que no entén de fronteres, que s'exemplifica Ports i Algars enllà. Una terra on punteja la jota quan hi ha festa, i on corre la bota i el cresol penjat de la bragueta.

Una comarca de gent amable i autèntica, intacta encara per a la poesia i el misteri, un país fantàstic per gaudir-lo sense rellotge, un paradís rural per descobrir...

Benvinguts.

